

ANT1100 Antikkens verden

Høstsemester 2024

4 timers skriftlig eksamen. Ingen hjelpemidler er tillatt

Del A: Quiz (30 MC spørsmål)

1 Ifølge Aristoteles, hva ble tragedie-sjangeren utviklet fra?

- a) Dithyramber (korsanger til Dionysos)
- b) Homerisk diktning (Iliaden og Odysseen)
- c) Epinikisk diktning (seiersdikt)
- d) Epitafer (gravinnskrifter)

2 Hvordan skilte den athenske komedien seg fra tragedien?

- a) Handlingen var lagt til samtiden og/eller i dikterens fantasiverden
- b) Strukturen og handlingsforløpet var enklere enn i tragedien
- c) Den åpnet for kvinnelige skuespillere
- d) Den hadde ikke kor

3 Hva var poenget med ostrasisme i Athen?

- a) Å forhindre at enkeltpersoner skulle bli overmektige og oppkaste seg til tyranner
- b) Å forhindre guddommelig vrede over bystaten
- c) Å bygge relasjoner med områder rundt ved å sende athenere ut av byen
- d) Å fjerne en militærleder som hadde tapt i strid mot fienden

4 Hvilket tidsrom regnes som den arkaiske greske epoke?

- a) Ca. 800 - 480 f.kr.
- b) Ca. 1000 - 500 f.kr.
- c) Ca. 330-146 f.kr.
- d) Fra slutten av bronsealderen til Homers død

5 Hvem er forfatteren av “Teogonien” og “Arbeid og dager”?

- a) Hesiod
- b) Orfevs
- c) Homer
- d) Herodot

6 Dikteren Hesiod beskriver fem menneskeslekter, som skal ha blitt skapt av gudene og levd på jorda etter tur. Hvilke navn gir han disse menneskeslektene?

- a) Gull, sølv, bronse, helter og jern
- b) Jord, tre, jern, bronse og gull
- c) Luft, jord, vann, ild og eter
- d) Filosofer, poeter, soldater, håndverkere og prester

7 Med hvilken genre forbindes Odyssevs' fortelling om sine vandringer før han nådde faiakernes øy?

- a) Folkeeventyr
- b) Romanen
- c) Komedie
- d) Ballade

8 I hvilket verk inngår gravtalen som Perikles holdt for de falne i krigen?

- a) Thukydids Historie om Peloponneserkrigen
- b) Herodots Historier
- c) Platons Drikkegildet
- d) Platons Faidon

9 De greske gudene var, i likhet med menneskene, underlagt ...?

- a) Skjebnen
- b) Himmelen
- c) Lovene

d) Døden

10 Hva er Hesiods forklaring på hvorfor gudene blir gitt de "dårlige" delene av offerdyr?

- a) Prometevs lurte (eller prøvde å lure) Zevs til å velge de "dårlige" delene
- b) Gudene spiser bein, ikke kjøtt
- c) Zevs prøvde å ta hele dyret, men de andre gudene ga kjøttet tilbake til menneskene
- d) Gudene foretrekker beina på grunn av den hvite fargen

11 Peisistratos innførte en kult til Athen fra Boiotia og Nord-Attika. Hvilken gud eller gudinne gjaldt den?

- a) Dionysos
- b) Pan
- c) Apollon
- d) Artemis

12 Hvem betegner ordet khoregos?

- a) Borgeren som påkostet korets kostymer og trening
- b) Borgeren som påkostet billettene for forestillingene
- c) Korlederen
- d) Korets trener

13 Hvilket tema er sentralt i Odysseen?

- a) Odyssevs' (og de andre hærledernes) retur hjem etter Trojas erobring
- b) Odyssevs' gjenforening med sin mor og far
- c) Odyssevs' reise til Troja
- d) Odyssevs' møte med sin voksne sønn, Telemakhos

14 Hvem utgravde Troja og Mykene?

- a) Heinrich Schliemann
- b) Arthur Evans
- c) Milman Parry

d) John Chadwick

15 Hvilket av følgende par var det som omtalte Athen som en skole for hele Hellas?

a) Perikles og Isokrates

b) Isokrates og Platon

c) Platon og Aristoteles

d) Aristofanes og Menander

16 Hvilken skikkelse setter i gang handlingen i en typisk romersk komedie?

a) En slu slave

b) En forelsket ung mann

c) En gammel grinebiter

d) En kurtisane

17 Hvilken gruppe hadde høyest rang?

a) Patrisiere

b) Plebeiere

c) Slaver

d) Frigivne

18 En hendelse i antikkens politiske historie markerer samtidig slutten på den hellenistiske epoken og konsolidering av eneveldig styreform i Roma. Hvilken?

a) Romerske styrker ledet av Octavian inntar Egypts hovedstad Alexandria i 30 f.Kr.

b) Romerske styrker ledet av Paullus Aemilius beseirer makedonske styrker i 168 f.Kr., ved Pydna

c) Pompeius omorganiserer områder i dagens Tyrkia etter seier over kong Mithridates av Pontus i 65 f.Kr.

d) Den egyptiske dronningen Kleopatra føres gjennom Roma i triumftog i 29 f.Kr.

19 Hvilken romersk forsamling er ikke lovgivende, men rådgivende?

- a) Senatet
- b) Folkemøte (contio)
- c) Kenturieforsamlingen
- d) Plebeierforsamlingen

20 Myten om Romulus og Remus...

- a) ... var i konstant endring og ble hele tiden konstruert og rekonstruert for å tilpasses det romerske samfunnet.
- b) ... ble tidlig gitt fast form og endret seg ikke siden.
- c) ... kjenner vi kun fra innskripsjoner fra den tidlige republikken.
- d) ... ble kopiert fra greske eksempler i det andre århundret fvt.

21 Hvilken faktor legger Mary Beard mest vekt på som forklaring på romersk suksess i boka *SPQR*?

- a) Politisk åpenhet
- b) Militær organisasjon
- c) «Splitt og hersk»
- d) Sosial mobilitet

22 Hvilke holdninger hadde republikkens romere til monarki?

- a) Å bli kalt eller sammenlignet med en konge var svært negativt. Ordet ble brukt til å beskrive politikere som higet etter for mye makt.
- b) Å bli kalt rex (konge) var et æressymbol gitt til senatorer som hadde utmerket seg ved å innføre omfattende reformer.
- c) De to konsulene ble i flere århundrer kalt samkonger, og de delte den kongelige autoriteten og makten som monarkene tidligere hadde hatt.
- d) Republikken var en god erstatning for monarkiet når monarkene var dårlige, men ideelt sett skulle Roma ha en konge. Dette kom til uttrykk gjennom diktator-embetet og den senere keisertiden.

23 Hvilke av disse stikkordene er mest dekkende for fenomenet kjærlighet, slik det framstilles i romersk poesi?

- a) lidelse og pliktforsømmelse
- b) forutsetning for ekteskapelig samliv

- c) overgang til voksenlivet
- d) ungdomsopprør

24 I Vergils epos *Aeneiden* er trojaneren Aeneas helt og Romas grunnlegger. Hvordan knytter eposet Aeneas og hans trojanere til romernes andre tradisjonelle grunnleggelsesmyte, Romulus og Remus?

- a) Etter at Aeneas erobret Latium grunnla hans sønn Ascanius (Iulus) Alba Longa, som siden ble fødestedet til Romulus og Remus.
- b) Romulus og Remus er Aeneas' egne barn, som han fikk sammen med en prestinne.
- c) Aeneas' sønn Ascanius grunnla Veii, og hans etterfølgere ble konger av både etruskerne og romerne.
- d) Aeneas grunnla Roma etter flere år med krig i Latium.

25 Hva var toltavleloven?

- a) Et sett med lover og prosedyrer som skulle regulere tvister og problemer i det romerske samfunnet.
- b) En lov som regulerte oppgavene til det romerske presteskapet.
- c) En inskripsjon i bronse som overførte makten fra kongen til konsulene.
- d) En fredsavtale mellom Roma og andre bystater i Latium.

26 Hvordan var oldtidsbyene organiserte i forhold til rikdom og fattigdom?

- a) Rike og fattige bodde ofte side om side. Byene var mindre soneinndelte enn det de gjerne er i dag.
- b) De rikeste holdt seg unna de skitneste og travleste gatene, som i praksis skapte en klassesdeling av mange av oldtidens storbyer.
- c) De rike hadde rett på å få bo øverst i de romerske høyblokkene (*insulae*).
- d) Fattige fikk bare lov til å bo i enkelte deler av byen.

27 Hvordan organiserte den romerske staten mange av de offentlige oppgavene den hadde i senrepublikken, som utdeling av subsidiert korn, vedlikehold av bygninger og infrastruktur, og så videre?

- a) Oppdragene ble som regel solgt til private entreprenører på auksjon. Disse aktørene kunne dermed tjene penger på offentlige tjenester som for eksempel skatteinnkreving.
- b) Valgte embetsmenn satte ned delegasjoner som skulle gjennomføre visse oppgaver.
- c) Valgte embetsmenn var forventet å utføre disse oppgavene på egenhånd og med bruk av egne ressurser.
- d) Mange tjenester ble krevd utført av Romas allierte som en form for beskatning.

28 I Roma i første århundre f.Kr. kunne kvinner:

- a) arve og ha eiendom og drive forretning
- b) bekle embede som konsul
- c) bekle embede som pretor
- d) drikke vin, men bare inntil en viss mengde

29 Hvor holdt den romerske taleren Cicero sin *Første tale mot Catilina*?

- a) I templet for Jupiter Stator (Opprettholderen) ved Forum Romanum
- b) På *rostra*, talertribunen, på Forum Romanum
- c) I senatsbygningen, *curia*, på Forum Romanum
- d) I Jupiter-templet på Capitol

30 Hva er et sentralt prinsipp i stoisk tenkning om menneskelig lykke, slik denne filosofien framstilles av blant andre Epiktet og Cicero?

- a) Et fornuftsprinsipp, logos, gjennomstrømmer alt som er, og hjelper også mennesker til å leve et godt og verdig liv
- b) Siden verden er sammensatt av atomer og alt i livet er tilfeldig, bør vi søke lykke gjennom hemningsløs nytelse
- c) Siden verden er sammensatt av atomer og alt i livet er tilfeldig, bør vi søke lykke gjennom balansert tilfredshet
- d) Hva som gjør mennesket lykkelig er et ubesvart spørsmål som hele tiden må utforskes

Del B: Langsvarsoppgaver

Under finner du to grupper med tre oppgaver i hver, 1a-c (oppgaver om den greske verden) og 2a-c (oppgaver om den romerske verden). Velg **én** oppgave fra gruppe 1 **og én** oppgave fra gruppe 2. **Du skal besvare totalt to (2) oppgaver, én fra hver gruppe.** Svaret skal være **på minimum 300 ord per oppgave.**

1) Oppgaver om den greske verden.

Besvar én av de følgende tre oppgavene (a, b eller c) med en tekst på minimum 300 ord.

a) Mellom 1928 og 1935 la den amerikanske filologen Milman Parry (1902-1935) frem en hypotese, om at Homers dikt er typiske eksempler på muntlig, formularisk diktning. Hvordan kom Parry fram til denne hypotesen, og hvordan underbygde han den? Nevn og forklar noen av dens nøkkelbegreper inkludert “formel”, hvilken diktningstradisjon Parry sammenlignet Homers epos med, og hva han mente om eposenes komposisjon og framføring.

b) I Platons dialog “Hipparkhos” sies følgende om Peisistratos’ sønn, Hipparkhos, som sammen med sin bror, Hippias, overtok styret i Aten etter Pisistratos’ død i 527 f.kr.: “I mean my and your fellow-citizen, Pisistratus’ son Hipparchus, who was the eldest and wisest of Pisistratus’ sons, and who, among the many goodly proofs of wisdom that he showed, first brought the poems of Homer into this country of ours and compelled the rhapsodes at the Panathenaea to recite them in relay, one man following on another, as they still do now. He dispatched a ship to fetch Anacreon of Teos and brought him into our city. Simonides of Ceos he always had about him, prevailing on him by plenteous fees and gifts.” (§ 228b)

Med utgangspunkt i utdraget: Forklar hvilken nyvinning i framføringen av Homers epos som fant sted i Athen under Hipparkhos’ styre. Hvilke konsekvenser fikk den for Homers dikt? Hvilken historisk og kulturell sammenheng tilhører Hipparkhos’ invitasjoner til Anakreon og Simonides om å komme til Athen? Hva er forskjellen mellom disse to dikternes (Anakreon og Simonides) kontekst og den som tidligere diktere (f.eks. Homer, Hesiod) virket innenfor?

c) I sin festtale “Panegyrikos” uttalte Isokrates følgende om Athen: “So far has our city [i.e. Athens] left behind the rest of mankind in thought and in speech that her pupils have become teachers of the rest of the world; and she [i.e. Athens] has made that the name Hellenes [i.e. Greeks] suggests no longer a race but an intelligence, and that the name Hellenes [i.e. Greeks] is applied rather to those who share our culture than to those who share a common blood.” (§50)

Hva stod på spill politisk for Athen og resten av Hellas i tiden da Isokrates var aktiv som lærer av retorikk og filosofi (390-338 f.Kr.), og hvilken posisjon inntok han selv i disse debattene? På hvilken måte kom formuleringen “the name Hellenes [i.e. Greeks] is applied rather to those who share our culture than to those who share a common blood” til å bli aktuell i tiden etter at Aleksander (den store), sønn av Filipp II, erobret store deler av den kjente verden, bl.a. Perserriket, på vegne av Makedonia og Hellas?

2) Oppgaver om den romerske verden.

Besvar én av de følgende tre oppgavene (a, b eller c) med en tekst på minimum 300 ord.

a)
Kilde og kildekritikk. Forklar hva som i historiske fag menes med begrepene ‘kilde’ og ‘kildekritikk’ (kritisk bruk av kilder). Diskuter så hvordan antikk litteratur kan leses som historiske kilder til hendelser og samfunnsforhold i perioden. I diskusjonen skal du trekke inn minst to tekster på pensum, f.eks. Lysias, *Forsvarstale for drapet på Eratosthenes* og Cicero, *Første tale mot Catilina*.

b)

I *SPQR* diskuterer Beard overgangen fra kongedømme til republikk i Romas tidlige historie. Gi først et riss av republikken som politisk system. Vis så hvordan overgangen fra kongedømme til republikk pleier å framstilles i romersk historieskriving, og nevnt noen av de dramatiske hendelsene som skal ha utløst den. Presenter til sist Beards versjon av hvordan republikken tok form og nevnt noen av hennes hovedargumenter.

c)

Sjangeren romersk komedie er i dag kjent gjennom ca 25 bevarte komedier av Plautus og Terents (2. årh. f.Kr.). Gi først en kort presentasjon av sjangeren og dens typiske intriger og karakterer, og nevnt senere europeiske komedieforfattere som har latt seg inspirere. Ta så for deg en komedie på pensum, Terents' *Evnukken*, som først ble oppført i Roma i 160 f.Kr. på en festival for gudinnen Magna Mater (Store mor). Presenter komediens intrige(r) kort og diskuter hvordan denne typen komedie tar opp konflikter og spenninger i det romerske samfunnet.